

Tragedien Haramsøy

På en vakker, historisk øy i havgapet på Møre utspiller det seg en tragedie. Av alt som kunne gå galt med vindkraftkonsesjoner, har det meste skjedd her. Og det fullbyrdes før Tingretten har avsagt sin dom, den faller i slutten av april. Enorme turbiner losses for å fraktes opp til et sønderskutt og endeventd fjellplatå, øyas eneste, omgitt av naturreservat og fuglefredningsområder.

Vindkraftverkets installerte effekt er blitt halvert siden konsesjon ble gitt, og den lave produksjonen kommer på toppen av et nasjonalt strømoverskudd. Energilovens anvendelse og vurdering av samfunnsnytte skal derfor vurderes rettslig. Er fordelene større enn ulempene? Konsekvensutredningene er mangelfulle. Et verneområde har fått flyttet grenser for å få plass til turbinene. Ny kunnskap om myr og truede fuglebestander er ikke tatt med ved gjentatte forlengelse av frister. Helsekonsekvenser er ikke tilstrekkelig vurdert eller hensyntatt. Miljø-/klimaeffekt er ikke beregnet. Grunnforholdene er usikre. Dessuten har øyas innbyggere aldri villet ha et vindkraftverk! Allmenningen er tapt. De aller fleste taper rekreasjonsområde, identitet, eiendomsverdi - og livskvalitet. Samfunnet er ødelagt, tillit til politikere og myndigheter borte. Har vi ikke grunnlovens §112, plan- og bygningslov, naturmangfoldslov, konsekvensforskrift - og skjerpet strafferamme for miljøkriminalitet? Gjelder ikke disse, eller er tillatelse og bygging faktisk å anse som kriminelle handlinger, tilrettelagt av den norske stat?

Mens befolkningen må se på hva som skjer, er politiet usedvanlig sterkt til stede for å sikre utbyggers rettigheter - ikke innbyggernes, ikke naturens. Som om alt dette ikke er nok; Viken fylkeskommune er gjennom Østfold Energi indirekte eier av utbygger Zephyr. Vet innbyggerne i Viken hva som skjer? Hvor er landsdekkende media? Hvor er Erna? Hvor er miljømyndighetene? Hvor er alle?

Motvind Norge krever tragedien på Haramsøya stoppet NÅ!

Stopp ulovlig vindkraft nå!

Konsesjonsgitt vind-industri bygges og drives ulovlig!

Arealbruken er systematisk ikke omsøkt eller godkjent etter plan- og bygningslovens krav. Særlover og særlovsmyndigheter er oversett og kravet om samordning er brutt.

Samlet er forbruket av natur til vind-industri 600 ganger Altasaken fordelt på 94 industriområder, og dette er ikke avklart etter lovverket!

- Dette tross ny plan- og bygningslov, naturmangfoldslov, forurensningslov, minerallov, folkehelselov, ny grunnlovs-festet rett til natur og en nasjonal og global naturtapskrise. Utbyggingene er også i strid med internasjonale forpliktelser. Vår forvaltning har oversett drikkevann, støy, rasfare, unngått søknader om enorme massetak, ikke overholdt menneskerettighetene - rett til natur og miljø, kontradiksjon, likebehandling, eiendoms- og bruksrett og urfolks særlige krav på beskyttelse.

Vi ble fortalt at energiloven trumfet alle disse lovene vedtatt for å beskytte oss, våre rettigheter og vår natur. Vår energisektor lurte oss og vår forvaltning sviktet oss. Ulovlige utbygginger er miljøkriminalitet.

Motvind Norge krever alle ulovlige vindkraftutbygginger stanses nå og at NVE må granskes.

Vindindustriens helsekonsekvenser må tas på alvor

Vindkraftindustrien påfører naboer og samfunn helseutfordringer som ikke har blitt utredet før konsesjonene er gitt, til tross for at dette er et punkt i Forskrift om konsekvensutredning. Noen av kommunene krever nå Helsekonsekvensutredninger etter folkehelseloven § 11. Kommunene skal ikke måtte ta byrden med å rydde opp etter feil Staten (ved NVE) har gjort.

Det er avdekket at pålagte helsekonsekvensutredninger ikke er utarbeidet, og at Folkehelselovens paragraf 11 og Forskrift om miljørettet helsevern paragraf 7 brytes med dagens mangelfulle ordning.

Kun støy og skyggekast er en del av konsekvensutredningene og da kun i form av beregninger i forhold til normtall. Total helsepåvirkning er altså ikke foretatt.

Det er påvist at mennesker som bor helt opptil 15 km fra vindkraftverk plages av hørbar støy og infralyd. Folkehelsen vil preges hele døgnet av hvite høyintense lys, solblink og skyggekast.

I tillegg medfører inngrepene sorg over tapt og ødelagt natur, tap av nærområder til friluftsliv, rekreasjonsområder, stress og psykiske påkjenninger.

Områder som blir utbygd får økonomiske konsekvenser for befolkningen med tap av boligverdi og det har framkommet problemer med drikkevann fra erosjon og vibrasjoner. Vi ber også om føre-var-prinsipp og utredninger omkring forurensing av drikkevannskilder og helseplager knyttet til Bisfenol A og epoxy.

Motvind Norge krever at folkehelse og forebyggende helsearbeid ved vindkraftutbygging blir tatt på alvor, og at lover og forskrifter blir fulgt. Motvind Norge krever at styrende myndigheter ettergår at intensjoner og bestemmelser i folkehelselovgivningen blir fulgt både for igangsatte konsesjoner så vel som planlagte utbygginger.

Nei til havvind nå

Satsingen må stanses inntil det kan dokumenteres at utbygging av vindkraft til havs er bærekraftig og ikke er til skade for økosystemene. Føre-var prinsippet slik det er nedfelt i norsk lov og gjeldende EØS-rett må legges til grunn og håndheves.

Ulike næringer må involveres, deres interesser må hensyntas og avklares.

Havforskningsinstituttet og offentlige miljømyndigheter må derfor få en fremtredende og avgjørende rolle ved forskning, konsekvensutredninger, kvalitetssikring og beslutninger.

Før det eventuelt kan gis konsesjon, må det utføres grundige undersøkelser av virkninger på fugleliv, fugletrekk, marine pattedyr, fisk, fiskerier og hele det marine økosystemet. Dette må omfatte støy, infralyd, avskalling og plastpartikler, miljøgifter, strømforhold med mer.

Økt vern av hav må starte i dag!

Motvind Norge har siden etableringen fokusert på å stanse utbygging av vindkraft på land i Norge. Enorme og unike kyst- og fjellområder er rasert, reinbeiteområder er tapt med dramatiske konsekvenser for reindrift som næring og for samisk kultur, rødlistede arter har mistet sine leveområder, og mange lokalsamfunn er blitt splittet. Denne kampen er ikke vunnet enda, men mye er oppnådd, og vi har høstet dyrekjøpt erfaring og kompetanse.

Erfaringen fra vindkraftutbygging på land og tildelte konsesjoner i kystnære områder er at det må gjennomføres langt grundigere – og uavhengige - konsekvensutredninger. Hensynet til liv og arts mangfold, i og på havet, må tillegges avgjørende vekt. Før det eventuelt kan gis konsesjon, må det utføres grundige undersøkelser av virkninger på fugleliv, fugletrekk, marine pattedyr, fisk, fiskerier og hele det marine økosystemet. Dette må omfatte støy, infralyd, avskalling og plastpartikler, miljøgifter, strømforhold med mer. Det minnes også om at Norge ved statsminister Erna Solberg har tatt internasjonalt lederskap for vern av verdens hav.

Utbygging av havvind skal ikke hindre at historiske fiskeriinteresser kan videreføres, og viktige gyte- og oppvekstområder for fisk må vernes. Motvind Norge gir sin fulle støtte til norsk fiskerinæring og til Norges Fiskarlags syn på eventuell utvikling av havvind, og støtter de krav og råd som Havforskningsinstituttet retter til myndighetene.

Med bakgrunn i våre erfaringer med utbygging av vindkraft på land mangler vi nødvendig tillit til konsekvensutredninger og beslutningsprosesser for vindkraft til havs og på kysten. Havforskningsinstituttet og offentlige miljømyndigheter må derfor få en fremtredende og avgjørende rolle ved forskning, konsekvensutredninger, kvalitetssikring og beslutninger.

Hvis vi mener noe med økt vern av hav må vi starte i dag!

Naturen trenger verje mer enn noen gang før

Erfaringene fra vindkraftsaker viser at Norge ikke gir natur og miljø tilstrekkelig beskyttelse. Hvert år fattes det tusenvis av forvaltningsvedtak, og mange har store negative konsekvenser for naturen. Domstolskontrollen er fraværende.

Naturen er ikke etablert som eget rettssubjekt. Krav om obligatorisk vektlegging av natur i offentlige avgjørelser overholdes ikke, og i vurderingene om samfunnsnytte har naturen ingen prissatt verdi.

Vi mener at regjeringens forslag til endringer i konsesjonsordningen for vindkraft ikke er tilstrekkelig til å sikre at naturen får et bedre vern i framtiden. Vi trenger noen som tar ansvar på et nivå som er skjermet for grunneierinteresser og kommunepolitikere utsatt for profesjonell lobbyvirksomhet og som er drevet av nærsynte økonomiske prioriteringer.

Motvind Norge krever at det opprettes en uavhengig miljøklagenemd i Norge.

Hemmelige vindkraftavtaler må stoppes

Dagens praksis med opsjonsavtaler for leie av grunn til bygging av vindkraftverk mangler åpenhet og regelverk. Det utfordrer naturvern, tillit, naboskap, allmenning, allemannsrett, ferdselsrett, friluftsområder, utmarka, lokaldemokrati og demokratiske planprosesser. Omforente mål i kommunen tilsidesettes.

Utbyggere oppsøker grunneiere og inngår evigvarende hemmelige avtaler lenge før søknad om konsesjon. Avtalene inngås mellom profesjonell og uprofesjonell part, i strid med god forretningsskikk, kommuneplan, og utenfor offentlig kontroll. Alle arealer, også inngrepsfrie naturområder, kan inngå. Hverken grunneiere eller naboer gis mulighet til å ivareta sine interesser når prosessene er hemmelige og uryddige. Resultatet er ødelagt natur, nabokonflikter og ødelagte lokalsamfunn.

Hemmelige avtaler er sprengkraft i lokalsamfunnene, må forbys og erklæres ugyldige.

Utbyggerne kommer med pengene først. Produktet skal modnes, og noen av grunneierne er de første som bearbeides. Avtalene som inngås er såkalte «non-disclosure»-avtaler, konfidensielle avtaler vedrørende utbetalinger, goder, tidsavgrensing og kontraktsbrudd for profesjonelle parter, for «strukturering av forretningskonsepter». Utbygger kan utvikle prosjektet i fred og ro.

I vindkraftutbyggingssakene har også resten av lokalsamfunnet en godt begrunnet interesse i saken og dermed en godt begrunnet interesse i disse avtalene. Landskapet er tross alt hjemmet deres, og allmenningen er truet. Fremgangsmåten med å modne grunneiere i taushetsbelagte avtaler skaper på denne måten usikkerhet og splid i lokalsamfunnet. Naboer, kolleger, venner, ja faktisk alle i samfunnet havner på én av sidene som skapes. Og framgangsmåten får ofte fram det verste i mennesker - som frykt, sjalusi, mistenksomhet og grådighet. Det er umulig å vurdere hvor mye grunneier er bundet, om grunneier har spillerom, hvor mye grunneier blir straffet for å dele informasjon med for eksempel andre grunneiere. Man vet ikke om avtalen er forstått, om den er lik for flere, om noen er truet til å signere fordi "de andre har signert". Dette har skjedd og skjer overalt i Norge.

Det er grunn til å stille spørsmål ved gyldigheten av en slik avtale:

1. Partene er ikke likeverdige, profesjonell part har et profesjonsansvar de ikke tar.
2. Taushetsplikten betyr at grunneiere ikke kan ivareta sine interesser.
3. Taushetsplikten betyr at tredjepart - naboer, andre næringsdrivende og interesseorganisasjoner, ikke kan ivareta sine interesser.
4. Fellesskapets interesser settes på spill, fordi avtalene skaper splid. Noen blir millionærer mens andre må flytte. Lokalsamfunnet er avhengig av tillitt, som erstattes av mistillit. Naboskap er blitt til fiendskap.

NVEs praksis med å se hver sak for seg har forsterket problemene. Etter energiloven skal NVE ta samfunnsansvar, men det er delt ut enkeltkonsesjoner basert på avtaler i tidlig fase, ikke etter hvor det eventuelt skulle være egnet. NVE sier de ikke har ansvar for det som skjer før konsesjonssøknad. Men NVE har et ansvar for å benytte selskaper som opererer innenfor loven. De har et ansvar for å kvalitetssikre søkerne, slik at samfunnet ikke utsettes for uansvarlige utbyggere som truer vanlige grunneiere med ekspropriasjon – eller søksmål, etter at de har tilbudt millioner.

Ingen ansvarlige instanser har så langt tatt samfunnsansvaret med å skape ryddige prosesser.

Forsyningssikkerhet, ikke overskuddsproduksjon

Fordelen må alltid være større enn ulempen før det gis konsesjon til energiproduksjon. Når «fordelen» er svært store økonomiske fordeler før energiproduksjonen starter, kan fortjenesten ved salg av prosjektet, bli drivkraften i seg selv, mens energiproduksjonen er av sekundær betydning. Vindkraftutviklerne får alle fordelene og ingen av ulempene.

I Norge er det ingen øvre grenser på bruk av areal til vindkraft. Motvind Norge krever at det innføres øvre tak på utbygging sånn at landet igjen blir trygt. All produksjon må kunne begrunnes i forsyningssikkerheten.

Med forsyningssikkerhet menes «kraftsystemets evne til kontinuerlig å levere strøm av en gitt kvalitet til sluttbrukere, og omfatter både energisikkerhet, effektsikkerhet og driftssikkerhet.» At det er lys i lampen når du skrur på bryteren, at lyset ikke blinker, og at infrastrukturen som bringer strømmen fra produksjon til lampen opprettholdes.

Energiloven stiller krav om at all produksjon, overføring, omsetning, og bruk av energi skal foregå på en samfunnsmessig rasjonell måte. Dette er hele leveringskjeden, og lovens viktigste formål er forsyningssikkerheten. Forsyningssikkerheten er så viktig at andre deler av lovverket er tilpasset behovet for sterk statlig kontroll med forsyningssikkerheten. Det er f.eks. mulig å tvangsoverføre landområder for å bygge vindkraft, og mye av plan- og bygningsloven kan settes til side. Selv om det er enorme arealer det er snakk om. 1 TWh vindkraft utgjør 38 km² areal.

Det som skjer nå er at vindkraftutbyggingene i Norge, sammen med Island, ligger milevis foran andre europeiske land i andelen produksjon og bruk av fornybar energi. Det er ingen øvre mål for vindkraftutbygging i Norge. Ingen steder er trygge, alle steder er i fase 0.

Målene i fornybardirektivet på 67,5 % ble nådd i 2014, og elsertifikatmålene ble nådd i mai 2019. Likevel fortsetter NVE å gi konsesjoner og å gi utsatt frist for idriftsettelse. Det er i dag gitt konsesjoner til vindkraft som tilsvarer 24-25 TWh, på et arealomfang over 1700 km².

Nå er begrunnelsen for utbyggingene endret til klimatiltak som elektrifisering av sokkelen, bruk til hele verdens datalagring, bitcoinproduksjon, batteriproduksjon og Europas grønne batteri.

Men hva har det med forsyningssikkerhet å gjøre?

Ingenting.

I Norge er det et kraftoverskudd på 10 TWh i et normalår. I fjor ble det eksportert 20,5 TWh strøm. Samtidig er det allerede bygd ut 9,5 TWh, og gitt konsesjon for ytterligere 13 TWh som ennå ikke er bygd ut.

Nye 13 Twh som ikke kan begrunnes med forsyningssikkerhet.

Er fordelen likevel større enn ulempene?

13 TWh betyr nye 500 km² areal.

500 km² som er valgt ut uten hensyn til landskap, status i plan, folkehelse, friluftsliv og andre arter.

Økonomisk kompensasjon for verdifall på eiendom

Forslag til resolusjon til årsmøte i Motvind Norge, 24. april 2021

Forslagsstiller; Petter Johan Holth – leder av Motvind Nord-Odal

Dato for forslag; 10.april 2021

Bakgrunnen

Fall i eiendomsverdi knyttet til utbygging av vindindustri har fått liten oppmerksomhet i Norge, men i EU har dette spørsmålet mer fokus.

Det tyske RWI Essen Leibnitz-Institut für Wirtschaftsforschung har sett på over tre millioner boligsalg i perioden 2007–2015. Studien viste et gjennomsnittlige verdifall på syv prosent og hele 23 prosent for eldre boliger i landlige områder innenfor én kilometers radius (ifølge windaction.org). Den visuelle miljømessige kontekst for vindturbinene var viktig: Jo mer natur, jo større verditap. Effekten ble redusert med økende avstand til turbinene.

Lignede funn kom også frem NVEs rapport «Vindkraftverks påvirkning av eiendomspriser» i 2017. Tallene fra disse to rapportene begynner imidlertid å bli gamle, og det bør derfor gjøres nye undersøkelser på området. Vi kan også lære av danskene som har en lovfestet verditapsordning (VE-loven) hvis formål er «å sikre at den, der opstiller vindmøller, bliver forpligtet til at betale for det eventuelle værditab, der forsårsages på ejendomme i området som følge af opstillingen» (fra energinet.dk).

Drøftinger

Vi har i skrivende stund ca. 46 vindkraftverk med 925 turbiner i drift i Norge. Anleggene legger beslag på store landareal og synes i mils omkrets. Vindturbiner er visuelle fremmedlegemer i naturen, de dominerer landskapet, skjemmer naturen estetisk, rotorene skaper visuell uro i natur som ellers står i ro, reduserer utsikt, lager visuelt flikker, skyggekast, farlig iskast når det er kaldt og som krever

sikkerhetssoner, en skog av røde lys på turbinene ødelegger stjernehimmelen kveld og natt og de produserer infralyd og støy.

Det er store skadevirkninger på natur og dyreliv, samt naturinngrep i form av veier og kraftlinjer. Samlet sett er dette de viktigste årsakene til verditap på hytter og hus.

Landbaserte vindkraftverk bør derfor etter mitt syn betraktes som en energikilde som også forurensrer miljøet – visuelt, akustisk, landskapsmessig.

Det er mulig å innhente takster i berørte områder – før og etter utbygging av vindkraft

Forslag til resolusjonstekst;

Motvind Norge ønsker på vegne av fremtidige interessenter å utrede mulighetene for å stevne staten v/Olje- og energidepartement for retten med følgende utgangspunkt;

«Å få stadfestet statens og/eller kommuners økonomiske ansvar knyttet til økonomisk kompensasjon til eiere av eiendommer som blir direkte eller indirekte berørt av vindkraftverk, og som derfor kan forvente et fremtidig prisfall og/eller manglende muligheter for salg av eiendommen.

Kompensasjonen skal utbetales ved realisasjon ved salg av eiendommen.»

Avslutning;

Med bakgrunn i vilkårene for å fremme erstatning, mener forslagsstilleren at forslaget er relevant og vilkårene oppfylt.

Jfr. vilkårene;

1. Det må foreligge en erstatningsmessig relevant «skade»
2. «Skadevolderen» - i dette tilfelle stat og/eller kommune må ha foretatt en ansvarsbetingende handling eller det må foreligge et annet ansvarsgrunnlag.
3. Det må være faktisk og rettslig årsaks-sammenheng mellom «skaden» og den ansvarsbetingende handlingen.

500 km² som er valgt ut fordi det ligger i nærheten til nett, er flatt og grunneier er til dels truet eller betalt for å underskrive kontraktene.

500 km² som skaper splid gjennom taushetsbelagte avtaler bare grunneierne er kjent med.

500 km² med naboer som må leve med støy, verditap på eiendom, og som ikke blir hørt eller før prosessen har kommet for langt.

Når «fordelen» utgjør mange ledd med til dels svært store økonomiske fordeler forut for den «samfunnsmessig rasjonelle energiproduksjonen», kan fortjenesten underveis fort bli drivkraften i seg selv og ikke energiproduksjonen.

Det er vanvittig å gi fri tilgang til alle arealer til en bransje som har som formål å utvikle og strukturere vindkraftprosjekter for å selge dem med kjempestore overskudd som «nøkkelferdige» planer om vindkraftanlegg. Det eneste de trenger er tilgang til arealer. Drivkraften er utvikling av arealer, ikke strømproduksjon.

Vindkraftutviklerne får all fordelene og ingen av ulempene.

Det er avgjørende at dette stopper nå. Motvind Norge krever at det innføres øvre tak på utbygging sånn at landet igjen blir trygt. All produksjon må kunne begrunnes i forsyningssikkerheten. Bygging utover dette krever ny lovhjemmel.